

היום השביעי

ראיון עם ד"ר ישראל אלדד
אין טעם להתזכר עם ד"ר אלדד על מרבית דעותיו. הן אינן חדשות, ודברים רבים נאמרו בעדן ונגדן. מה שעורר צמרמורת וחרדה לשמע דבריו היה לא ה"תוכן אלא הטון, שליווה המלים. טון זה קיים כבר בספרו "מעשר יראשון" ומקריאת הספר או מ"קריאת מאמריו של ד"ר אלדד או משמיעת דבריו ברדיו אהה חש שהפתגם "הטוב שבמצרים הרנג" (מכילתא בשלח) אינו טעות דפוס או תפארת המליצה או עיפוף מח" שבתי ביו טירוף לטירוף, אלא שיטה, הטוב שבמצרים יהיה הטוב שבגויים, והטוב שבגויים יוליך אף הלאה מזה.

יש הבדל מהותי בין דעותיו של ד"ר אלדד לבין דעות חבריו לרעיון הסיפוח; האחרונים מדברים על נ"י צול הנצחון להעמקת הבטחון. הם אינם הולכים בדם ואש להחזיר עטרת תנ"ך לזוהרה, אלא מסתמכים על התנ"ך כעל מקור שנוכח בו זיווג הדמים בין עם ישראל וארץ ישראל. אפשר לחלוק על דעותיהם של אנשי הדוח הגורסים כך, אך זהו ויכוח לגיטימי בין דעה שקולה אחת לבין דעה אחרת. ד"ר אלדד שולל את השלום, הוא רואה בארץ הזאת כגפי שכינה שנועדו לעמו שלו בלבד. הוא מזלזל בערבי. וזאת הנקודה החמורה ביותר, לאו דווקא מן הבחינה המוסרית. הבחינה המוסרית היא עניין שבין אדם לעצמו, או — כאשר קיים הוק — בין אדם לרשות. גם ד"ר אלדד לא יגרש את מיליון וחצי הערבים כמו ידיו. הוא יישב ספון בחדרו; לא יהיה עליו לראות כמו עיניו איך מתממשת הסטטיסטיקה שלפיה עקרו מיליונים מארץ לארץ, ולפיה מה ערכם של עוד מיליון וחצי?

מובן, שיש בין ניצולי שומרי מחנות ההשמדה כאלה הסבורים: שכל ההילולה שערכו היהודים בגלל מתיבתא היא הגזמה מופלגת. וכי לא נהרגו ונשרפו, במשך הדורות, מיליוני בני-אדם? וכי לא שחטו הנוצרים אלה את אלה, המוסלמים את הנוצרים, הנוצרים את המוסלמים? והמוסלמים את המוסלמים? מה כל הרעש?

אלא שלא כך נראים פני הדברים לרוב העם. העם הולך להילחם ו"אינו בוש בעובדה (דברים שעליהם יוצא קיצפו של ד"ר אלדד) כפי שטוען רב-אלוף רבין שהמלחמה נכפתה עלינו. ממש כך. היא נכ"פ תה. ולא עליידי ההיסטוריה, כפי שטוען ד"ר אלדד, אלא לכל היותר על ידי עושי דברה. והיחס הישיר בין הוקיות ההיסטוריה לבין עושי דברה נעלם בוודאי אף מעיני ד"ר אלדד, אלא אם כן חונן בנבואה שמאז החורבן לא ניתנה, אם נש"תמש בלשון נקייה, דווקא לחכמים. ד"ר אלדד מזלזל בערבים, כש"היה עוורו של אברהם שטרן לא זילזל בבריטים. הוא ידע נגד איזה אויב הוא עומד. גם אז הופרו כוחה של בריטניה, וטוב שהופרו. רק כאשר אתה מתייחס אל האויב ברצינות אתה יכול לנצח. עשר שנים למדו המצרים לזלזל באויב הציוני. הם ראו מאות קריקטורות שהיהודי הישראלי גראה בהן כ"מוצק"ם עלוב המתחנן על היין. הם יצאו למחוק אויב עלוב, ונמצאו נמצאים, בידי בני-אדם שהלמו בהם באש קטלנית ובעדיפות מוסרית. ראה שית לוחמים. ראה דברי מפקר דים. ראה דבר דיין ורבין ושל שאר האלופים. ראה דברים שאמרו צעירים. ד"ר אלדד מזלזל בקשר של הערבים לארץ מולדתם. זאת טעות פטאלית. אפשר לחשוב, כ"ד"ר אלדד, שהארץ חייבת להיות שלמה, שנסיגה היא קטסטרופה. אך אי-אפשר לחשוב, שהדרך הי"פשוטה לפתרון היא לגרש את ה"ערבים שאינם שווים הרבה, אינם לאום, ואין להם קשר אמיץ לארץ מולדתם. מפני שלא כך פני הדב"רים. הפלשתינאים אולי אינם עם במובן היהודי אינו עם במובנו האנ"גלי של המלה. ולא רק אנו סבורים שנבחרנו על-ידי השגחה. יש עוד נבחרים בעולם. הצרה היא שהבחר לא נתן סימנים שנדע מי נבחר יותר.

איני נכנס איפוא לגופם של דב"רים. כל מה שנאמר פה בעקבות שיחתו הקולחת של ד"ר אלדד (שאמר דברים מתוך לבו, ולפחות אפשר לומר עליו שמעולם לא חשב אחרת) הוא, שיש להתייחס אל האויב ביתר רצינות, גם אם מנסים להתעלם מן הבעייה המוסרית. ד"ר אלדד מצטט את המשפט התלמודי "יפתח בדורו כשמואל בדורו", ו"טוען שעם כיבוש הארץ נחוץ היה מנהיג גיבור ולאודווקא איש בעל ערכים מוסריים. לאחר-מכן, עם ביסוס ההתיישבות והכיבוש, יכול וצריך היה לקום אדם כשמואל. אנחנו יכולים להמשיך: אין להש"ות את נקמת ישראל בעממים בימי יהושוע לימים אלה. ואין לראות נכוחה דעה הגורסת שאפשר, ש"צריך ושאנחנו יכולים לגרש או/ו לערוך הליפין במיליון וחצי ערבים. כיום שוב אין מקום ליפתח לחוד ולשמואל לחוד, אלא לשניהם גם יחד. ד"ר אלדד משמש פה שמואל, מלומד. עיוני, ליפתח מדומה, בשעה שהיפתחים הממשיים, היושבים עם גבם אל הגבול כדי שד"ר אלדד יוכל לגרוס את דבריו באין מפריע, הם לרוב יפתחים בעלי תודעה שמור אלית. להיות יפתח בגופך ושמואל בנשמתך הוא הדבר החשוב והיפה שבתרבות הישראלית, ודבריו של ד"ר אלדד מעוררים מחשבות נוגות.

תרגום מדויק

בתכנית "כרטיס כניסה" שבגלי צה"ל הביא המראיין אל המיקרופון את הבימאי ליאונרד שך, כדי שהלה ישוחח על המתחזאי פינטר בכלל ועל המחזה "הביתה" בפרט. מחזה זה מועלה עתה ב"תיאטרון הקאמרי ומר שאך ביימו, שאך אינו פנים חדשות לקהל היש"ראלי, הוזכרו מ"מסיבת יום הולדת", מ"אחרי הנפילה" וממחזות אחרים. הוא דיבר אנגלית וניסה לומר משהו על בעיות השתיקות במחזות פינטר. הוא ניסה להסביר, כיצד הוא רואה את גידולו של המתחזאי הכיבש לעצמו סגנון פשוט יותר עם עבור הומך, והשתיקות משתקות תפקיד נכבד בליאלוגים. שיותר ממה שיש בהם בגלוי יש באווירה המיוחדת הנוצרת סביב ומעבר ל"מלים החייבות להיאמר בקצב נכון ובאינטונציה נכונה. דבריו נקטעו באמצע, והמראיין המשיך לא את דברי מר שאך אלא דברים אחרים לחלוטין. מוזר היה לשמוע ברקע את שאך מדבר ואי-אפשר לשמוע את דבריו, בשעה שהמראיין מספר את תוכן המחזה, כאילו היה זה תרגום מדויק מדבריו של מר שאך. לבד מזאת, העלו שחקני הקאמרי קטעים מן ההצגה, ואם הם סבורים שכך יביאו אנשים לתיאטרון, הם טועים. הקטעים שנכתבו לבמה לא שכנעו מעל גלי האתר, ונוסף על כך, כהתחכמות של מעבר לחכמה, סיפרו לנו שהמחזה שגוי במחלוקת, ששני זוגות מן הצופים גרדמו, ו"שאיך יודע מה תהיה תגובת הקהל על המחזה, כאילו ניסו לרמוז לנו, שהגה היו אמנם בריות שגרדמו אך אתה תחכם ואנין הטעם לא תירדם. צריך היה לשוב ולהרהר בכל עסקי התיאטרון כפי שהם באים לביטוי בתכניות הרדיו. יותר מדי דשים בתיאטרון, בעלי התכניות מזמינים כמה שחקנים ובימאי, והנה לכס תכנית בידור, כל-כך הרבה תכניות עוסקות בענייני בידור ותיאטרון, עד שנדמה כי ה"מדינה הזאת היא רחוב אחד ארוך, עטור תיאטראות כאשכול ענבים, דשים, תוזרים ומעלים גרה, וכל התכניות הללו עושות בזמננו ה"יקר מה שהגל הקל מנסה לעשות בעד תשלום: למכור לקהל הצגות יבידור, אם כן, מדוע ניתן הדבר הינם? ואם ניתן הדבר הינם מדוע אין מגוונים את התכניות ומכניסים קצת עניינים אחרים?

"כרטיס כניסה", "השבועון לבי"דור", "בימות ובדים" ועוד תכניות רבות הן אותה גברת צשיגוי אדרת, וכיוון שעל-אף הפרוספריטי הפושה בעסקי השעשועים אין כל-כך הרבה מופעים בארץ, הוזרת כל תכנית על מה שעשתה רעותה, ולשיעמום אין קץ.